

Избор најбажнијих бести из часописа

10 Оружари

Лист Синдикатне организације "Застава оружје" Мај 2004. Број 10



Оружари
Једино прихватљив
социјални програм гласи
ЗАДОВОЉНИ ЉУДИ



НАМЕНСКА ИМА ИЗВАНРЕДАН ПРОИЗВОД У СМИСЛУ КВАЛИТЕТА



**Верољуб Стевановић, председник Одбора за индустрију
Скупштине Републике Србије**

Крагујевац је био, а и надам се да ће бити, индустријски центар ове нове државе. То је лако рећи, али је тешко остварити, поготово је тешко у условима када је незнање надаладало знање. Ту мислим на људе из политике и на људе из струке. Ви сте видели тоталну чамотињу у десет година и још гору у ове три и по године и тек неке мале помаке у ових месец и по дана с којима ја нисам задовољан. Нешто се покреће. У нечијој фиоци је стајао онај најтежи, најкомпликованији пројекат, производња новог аутомобила на платформи инопартнера за фабрику аутомобила, тиме би се све решило у овој држави, ја тврдим. Врло мали потези су потребни да се ковачница потпуно стабилизује у пар година, да ради у три смене како ради, да има и даље врло јасно тржиште. Мали потези су потребни да се ситуација потпуно стабилизује у смислу тржишта и у смислу подобности за извоз алата и почиње прича већ следеће недеље, ја се надам, разрешења проблема у 21. октобру и доласка одређених страних фирми на просторе 21. октобра или као закупци или сутра као потенцијални власници одређеног процента. Мало тежи од ових проблема које сам набројао јесте Филип Кљајић који има јако добар производ, као што и наменска има изванредан производ у смислу квалитета, али има изгубљено тржиште. Ја видим да је перспектива крагујевачке индустрије, а тиме и града Крагујевца јасна, да она значи опоравак, усуђујем се да кажем и брж него што други мисле, уколико неки потези буду прави и урађени нешто брже, али зато су потребне неке предрадње. Те предрадње подразумевају учвршћење ове Власти каква је на републичком нивоу, брже реаговање на неке ставри уз законску регулативу, промена Власти на нивоу града и

долазак неких људи који се и разумеју у посао и апсолутно су окренути крагујевачкој причи, крагујевачкој опцији и тек тада можемо да разговарамо о томе да нам индустрија ради, да се запошљавају људи а не да им се дају откази и да нам се спремају разноразне приватизације које подразумевају отказ. Што се наменске тиче, врло одговорно кажем да уз политику Владе која сутра значи појављивање производа наменске тамо где их сада нема, врло квалитетних производа, што је јако битно, ви имате решен проблем наменске. Ви сад у овом тренутку, рецимо немате тржиште у Хрватској, немате тржиште у Федерацији Републике Босне и Херцеговине, а ја тврдим да је то морало да буде 2001. године, јер сам ја тај који је лично био у прилици да договара те ствари.

Наравно то је мало, али уколико Влада буде Влада ауторитета и онај из градске Власти никад не гледа оног тамо као наредбодавца изнад себе него као партнера у Влади који мора да слуша проблеме фабрике наменска је по мени, лакше решив проблем. Зато што она има врло квалитетне раднике, који су сачувани потпуно, и врло квалитетне производе. Наравно нека улагања у опрему, која је морамо да признамо сви, прилично застарела, морају да предстоје, али без обзира на такву опрему имате изванредан квалитет. Био сам у наменској са директором да би се информисао о проблемима, јер то ми је обавеза као посланика, и мислим да би сви посланици из овог краја морали да знају све проблеме свих фирми у Крагујевцу, поготову наменске као једне велике и врло перспективне по мени,

наставка на страни 4 →

→ (Наставак са 2. стр.)

проблеми наменске су потпуно предочени министарству и чини ми се уз праве правовремене реакције ми можемо врло брзо да релативно стабилизујемо стање у наменској и то у смислу и производње и пласмана. Рцимо ви знате да постоји једна Уредба Владе од средине прошле године која значи додатно дажбине код увоза челика од 18%, па ако извезете одређени производ тек можда за 5-6 месеци враћа се тих 18%, али за домаће тржиште не. По мени, врло лоша и дестимулативна политика Владе док са друге стране ви имате порез од 3,5% на зараде, тај део се од седмог месеца укида. Поред тога за намонску следе субвенције. По мојим информацијама оне су предвиђене у Влади и за други квартал износе 80.000.000 динара, тако да наменска по мом мишљењу треба да очекује побољшање и напредак, али прави не вештачки.

Ја сам за принцип решавања мањих проблема, али трајно и више да не буду проблеми а најтеже оставити за крај. По цену да фабрика па било она и наменска нема ништа у једном периоду, а буде потпуно решена после тог периода, боље је решити је трајно директним улагањем одједном или у одређеним периодима што би значило потпуно скидање с дневног реда као проблем и после једну стабилну фабрику или фабрику коју можете и да приватизујете на прави начин и да од тога имате велике користи, а за мене су једине велике користи те што су људи запослени, све друге користи, нису користи. Кад је у питању улазак пословног партнера у фабрику, ви сте имали један проблем, ја ћу да кажем то јавно, при чему нећу да улазим дубоко у тај проблем. Знам да је проблем инвалида велики у наменској, али исто тако знам, да постоје неки слободни простори у наменској рецимо Сиви дом је слободан простор. Дралоне је покушао да уђе у тај слободни простор. Прилично је то било, ајде да кажем невешто одиграо и завршено и чини ми се да ће Дралоне да оде у Крушевац, а тај Дралоне је можда могао да упосли неколико стотина људи можда и више. Није значи битан простор, ни да ли је закуп 1 еуро, битно је да ли то доноси одређен посао, за одређен број људи. Кад улагач буде ушао у 21 октобар, ја се надам да ће се то догодити идуће недеље, то значи до Нове године најмање 500 људи у фантастичним условима, то значи најмодернија фабрика у Европи, то значи узимање репроматеријала са ових простора, производ одавде, све за извоз, и ником нису конкуренција тако да је то одређена прича. Као председник Одбора за индустрију Србије, ја сам потпуно на располагању свим људима који желе да се нешто позитивно деси, значи моја улога у овом тренутку, није да се бавим кадровском причом, да сам градоначелник или да сам министар, бавио би се без обзира што то неком смета. Мишљења сам да може много тога да се уради са министарством за привреду. Тврдим да тамо постоји заиста добра воља и постоје људи који познају проблеме и наменске и читавог Крагујевца. И према томе ако наменска или фабрика аутомобила, или било шта друго у Крагујевцу може да се ослони на министарство, ја тврдим да треба да се ослони, сигурно има позитивних знакова. Да вас подсетим да је 1.800.000.000 субвенција предвиђено само за заставу

возила, то је 25.000.000 еура то су паре, е али те паре морају да значе производи. Ситуација у крагујевачкој индустрији зависи од много ствари, тврдим да може да се реши и она, почиње полако



да се решава другачијом политиком Владе крагујевачке и наставком ове политике коју је почела републичка Влада. Па ја сам дуго година био човек који је водио велику фабрику, највећу тада у земљи, фабрику аутомобила, и увек сам имао одличан однос са синдикатима тако што сам прво тражио да сви раде свој посао. Ја знам шта је улога синдиката и ми не можемо да будемо на супротним странама, јер имамо исти циљ. Не кажем да се у сваком моменту руководећи кадар у једној фабрици понаша тако да постигне тај циљ, ја сигурно јесам на истом правцу, на истој релацији као и синдикат јер имамо исти циљ.

Ако се правила игре направе на почетку што и јесте мој принцип у послу, онда више нема дилема. Тачно се зна шта је улога синдиката, тачно се зна шта је улога људи у власти, ја сам посланик, практично ја сам страна између, али у суштини потпуно је исти циљ за све људе ако имају добру намеру. Да сам рецимо и руководиоц једне фирме, ја би се тако поставио. Ако се правила игре дакле на почетку поставе и ако се договори постигну у почетку, нема одступања од тога. Ко год да не одради то он је крив, па било да је то синдикат, који може наравно да направи одређене грешке, а поготово они којиј много обећавају а не у раде много.

Мислим да нема разлога да не будемо потпуно на истој страни и сутра било у ком да сам послу, чак и да сам министар, чак и да сам у Влади, ја бих то тако то гледао, јер циљ мора да буде исти. А циљ мора да буде да ми реално договоримо шта може да се деси у овој години, да Влада и једна и друга, дакле и крагујевачка и ова горе каже шта може да учини према наменској, да наменска каже шта ће да уради, а ту мислим и на руководство и на синдикат. Кад кажем руководство мислим на одређен број и квалитет јединица, кад кажем синдикат мислим на то како ће синдикат да се постави у делу спровођења тог програма, подржавајући тај циљ. Са друге стране подршка и једне и друге Власти мора да буде присутна. Дакле потребно је видети шта је оно што је неопходно да се обезбеди да би фабрика стала на ногу, да ли су то субвенције, да ли су то ослобађања градске власти од дела одређених комуналија, да ли су то неки разговори у делу успостављања правих односа цена у области комуналија. Рецимо енергетика која је успела 6 и нешто пута за све три године, а производ наменске ни 1%. Затим компривни ваздух који је успео 19 пута и ту градска Влада стоји и ништа не ради. Дакле у том смислу мора да се направи један договор на почетку. Кад се то направи ко год не буде на том истом путу, тај је крив. Према томе ту не могу да буду различити путеви.

Писмо Александра Влаховића, народног посланика Скупштине Републике Србије упућено нашој фабрици и синдикату.

Поштовани, Захваљујем Вам се на подршци, помоћи и свеукупној сарадњи у протекле три године у којима су наши заједнички напори били усмерени ка стварању једне конкурентне, модерне привреде. Желим да Вас обавестим да након формирања нове Владе Републике Србије више нећу обављати функцију министра за привреду и приватизацију. У наредном периоду донећу одлуку о наставку моје професионалне каријере. У међувремену бићу посланик Демократске странке у Скупштини Републике Србије. С тим у вези обавештавам Вас да ме у следећем периоду можете контактирати на следеће поштанске адресе и телефоне: (достављени у прилогу). С поштовањем, Александар Влаховић

ОДГОВОР СИНДИКАТА НАМЕНСКЕ

Добили смо Ваш допис насловљен на Заставу Наменски Производи Д.П.. Слажемо се са Вашом оценом да смо ишли ка заједничком циљу.

Наша неслагања су била принципијелна, произилазила су из послова које смо обављали а задатак наше организације, није био да зауставимо историјски ток промена који је неумитан, већ да приморамо целокупно друштво, да терет транзиције подели заједно са нама. Желим Вам много успеха у даљем раду и срећу у личном животу.

С поштовањем

Синдикална организација Застава Оружје Д.П.
председник Југослав Ристић

БУДИТЕ СПРЕМНИ

Југослав Ристић



Резултат који је наша синдикална организација остварила у протеклој години показује исправност наших сагледавања и усвојеног принципа превентивног деловања. Чињеница је да смо једина синдикална организација, која је за мандата предходне владе успела да спречи програм отпуштања радника, да се избори да за то време зараде буду исплаћене редовно и оно што је, такође веома битно, знатно поправи положај фабрике. Подсетио бих на неисплаћене доприносе и друге обавезе које су измирене средствима државе. Били смо на дну, без посла, без сировина, са празним ресурсима скоро сваке врсте. Критичари рада овог руководства синдиката спорили су договор са премијером, Живковићем постигнут у Горњем Милановцу, зато што је обезбеђивао преживљавање само до Нове године. Наравно знали смо да то не може бити само до Нове године и да се ниједна власт неће усудити да после тог рока исто покуша. Споредни резултат, али никако споредни по значају, је одустајање од концепта поделе фабрике на више делова од којих би неки ишли у приватизацију, неки у стечај, а један део остао као фабрика оружја.

Какво је стање данас? Укидањем царина за америчко тржиште створени су предуслови за уговарање извоза у то подручје и то нам отвара перспективу да се део фабрике упосли на тим пословима. Постоји значајан ниво уговора за то највеће светско тржиште ловачког и спортског оружја. Његов значај се најбоље илуструје податком да се ту прода 75% светске производње ове врсте оружја. Мањи купци ове врсте наших производа, такође су заступљени.

Ситуација на плану војног наоружања знатно је неповољнија. Њу пре свега одређује политички положај земље и стратешка одређења власти. Забрињава непостојање ниједног посла, нама додељеног за потребе Министарства одбране или МУП-а Србије. Да би се то изменило, по нашим сагледавањима, неопходно је брзо усвајање серијске производње пушке М 21 и претварање дуговања фабрике према наведеном Министарству у трајни улог државе чиме би се заправо повећао проценат државног капитала у структури власништва. Наиме, у ранијим годинама, пролазећи кроз свеопшту кризу,

фабрика је добијала новац авансно за уговоре које није реализовала и које и данас у том обиму не може да оствари.

Стање са ресурсима се знатно поправља из дана у дан захваљујући и помоћи државе у јануару и фебруару ове године. Неопходно је да држава значајно помогне у процесу набавке сировина и других потреба неопходних за покретање производних процеса.

Зараде се не исплаћују у потпуности из сопствених потенцијала. Оно што највише уноси неспокој јесте сагледавање исказано пословним планом за ову годину, да и зараде на овом нивоу не могу бити исплаћиване без интервенција државе. Сигурно је да висином зарада нисмо задовољни и да оне не могу још дуго да остану непромењене.

Свеопшта оцена стања у фабрици била би: **Знатно бољи положај** него у предходној години са тенденцијом изласка из кризе, али још увек веома далеко од нормалног стања.

Након започињања процеса реструктурирања, ангажовањем две ревизорске фирме од стране владе приближава се крај месеца маја када оне треба да понуде решења за постављање фабрике на здраве финансијске основе. Колико је неко изван фабрике способан да сагледа стање и понуди решења, тема је за себе, али једно је сигурно: ставови синдиката се ту неће мењати и ја ћу их још једном поновити. Сврху постојања фабрике ми видимо у циљу да људи раде и зарадују за живот. Отпуштање запослених до стања за колико је тренутно обезбеђено посла је неприхватљива пословна политика. Уосталом, отпуштањем људи се ништа не решава, већ се социјални проблем измешта из фабрике на улицу. Једино прихватљив социјални програм дефинисан је речима **задовољни људи** што значи, за нас је прихватљив онај социјални програм који људи добровољно прихватају или које запослене преводи из једног у други социјални статус.

Искуство наших колега из Крушика-Ваљево, који су се, рекао бих недовољно снажно одупрели и који се сада налазе у незавидном положају, као и све претходно изнето доказују потребу постојања још снажније организације синдиката. Акциона способност која нас је красила мора се подићи на још виши ниво, морамо деловати дисциплиновано по угледу на војне организације. То је услов успеха. Евентуалне акције морају бити осмишљене од лаганог почетка са подизањем интензитета до коначног остварења циља. Идеје за то нам не недостају, уосталом познато је да наш синдикат никог не копира већ други копирају нас. Чување јединства чланства је један од основних задатака. Сви наши непријатељи покушавали су да нас поделе по разним основама а ми се поносимо да овај синдикат чине људи са свим степенима образовања и свако има своју улогу.

Играње угледом ове наше организације ником није дозвољено, зато што је он настајао на муци људи који у њој раде, пред полицијским кордонима, понекад ризикујући и животе. Наша будућност а тиме и егзистенција наших породица је у сигурним рукама, у нашим рукама. Будите спремни. *Само тако живеће у Србији легенда о синдикату наменске..*

Издавач: Синдикална организација Застава Оружје. Уређивачки одбор: Сања Антонијевић, Невен Петровић, Верољуб Јецић, Томислав Николић, Сарадници: карикатуре Зоран Ивановић, прилог из музеја Радмила Миливојевић.

Адреса: Трг Тополиваца 4, Телефон/факс: 034/323-059

ВРУЋЕ ТЕМЕ



Др Влатко Рајковић

енергетске трошкове. Често су ти трошкови нерационални и постоје оправдане примедбе на то. Али постоји и затечено стање да су капацитети онакви какви су некекономични. То ви из привреде много боље знате и ту настају различити несклади.

Кључан задатак Града Крагујевца био је да пре свега Застави енергетици као једном важном друштвеном предузећу које системски утиче на рад привреде, а са друге стране задужено је и за даљинско грејање, помогнемо. Оно је било у једној врло тешкој ситуацији, сада слободно можемо рећи да је та ситуација много боља, и не може се поредити са ситуацијом од пре три године. Ми смо покушали пре свега да Енергетици омогућимо приступ Министарству енергетике, да се тамо сагледају проблеми. Имали смо добру сарадњу и са Министром Влаховићем и са Министром Кори Удовички, они су увидели проблем, а ми смо сагледали проблем на нивоу читавог града о томе где треба да се развија веза даљинског грејања и мрежа гасификације. Такође смо имали пуно разговора са различитим инвеститорима. На крају 2003. успели смо да нађемо одличног партнера. То је немачки КСБ и немачко друштво за техничку помоћ, који ће обезбедити један велики кредит и паралелно с тим иде једна велика донација. То ће омогућити да Застава Енергетика подигне своје погоне и да их рационалније користи. То ће бити једна мала термоелектрана, која ће производити топлоту за град и привреду а у исто време и електричну струју и наравно део тог новца ће бити намењен за ширење мреже. Једна од честих полемике од привредника и политичара је да је Скупштина Града Крагујевца неко ко управља Заставом Енергетика, ја просто морам да укажем на то да смо ми уствари били само медијатор између директора предузећа бивше групе Застава Министарства енергетике и привреде. Нажалост ту се није много одмакло. Сви су стајали на неким својим укупаним позицијама не водећи рачуна о реалностима. То се све мора избалансирати, ја не кажем да је то лако, али то је просто задат који компетентни људи могу и морају да реше. **Постоји решење за све проблеме, ако постоји добра воља да се они реше.** Оно што је Скупштина града покушавала, то је да помогне бројним од тих фирми да им се не угасе извори енергије, пролонгирајући међусобна потраживања и настојећи да се добију неке субвенције, где смо максимално покушавали да исцедимо суву дреговину да наша привреда не стане. Дакле, на првом месту нам је било да привреда не стане, на другом месту нам је било да енергетика не стане, јер оно ради један веома важан посао за Град у вези грејања и наравно на трећем месту нам је било да се системски на најбољи могући начин реше сви ти проблеми.

Ја не знам каква је сад ситуација, али очекујем да ће Министарства те разговоре наставити. Они то морају да

питање односа различитих градских фирми према снабдевачу, односно Застава енергетици, је важно питање и ту постоје различите предисторије. Оне нису тако једноставне и део су оног наслеђа која имају бивша Заставина предузећа. Са једне стране имамо енергетику онакву каква је са својим расположивим ресурсима и капацитетима. Постоје и многа нерашчишћена питања. Ту постоје акутни проблеми који се често манифестују тако што велики део групе Застава не може да подмирује своје

ураде јер се привреди Крагујевца мора помоћи. Ми смо се увек трудили да помогнемо практично а не празним причама. То радници Наменске, надам се знају.

Ја мислим да је крагујевачка привреда доста дала за реформу у Србији и да она више не треба да буде та која ће се највише жртвовати за даље реформе у Србији. Претходна Влада је то схватила и одговорила је враћањем 57.000.000 евра годишње из буџета привреди Града, при чему мислим да је Наменска била прилично потцењена у том процесу и ми ћемо се трудити да се тај однос промени у корист ваше фабрике.

У ПОСЕТИ СИНДИКАТУ

У суботу, 13. марта 2003. године, одржан је семинар на коме су нас представници Социјал-демократске странке Шведске упознали са правима деловања Синдиката Шведске. О нивоу утицаја синдикалних организација на политичке структуре у нашој земљи беспредметно је говорити, али у Шведској синдикати имају кључну улогу у деловању политичких странака а нарочито оних социјалдемократске оријентације. Преко својих чланова који су на кључним позицијама у социјалдемократским партијама партиципирају у Влади и на тај начин намећу своје ставове и синдикална питања владајућим структурама. Питали смо господина Арне Хаселберга како види могућност пресликавања таквог модела деловања у Србији обзиром на политичку слику наше земље.



Чињеница је да је свако синдикално деловање политичко али са социјалног аспекта, господине Арне да ли је ниво политичке свести у Србији довољно висок да синдикати могу да остваре своје тежње и партиципирају у власти преко политичких странака?

Г. Арне Хаселберг: Ја мислим да сте заправо довољно политички зрели да можете да сарађујете. Мој предлог је да синдикалне организације морају да се потруде да имају своје људе на водећим местима у странкама што значи да преко кључних људи можете да утицете на став странака, и да наметнете теме које су битне за синдикат. Не да ви изгубите интегритет као што је било у бившој Југославији тј. не да ви слушате шта Влада каже, него да ви наметнете влади ставове.

Колико је по вама битна сарадња синдиката на интернационалном нивоу ?

Ми заправо сматрамо да је сарадња синдиката на интернационалном нивоу веома битна, нарочито са аспекта едукације младих чланова о начинима и методама синдикалне борбе и остваривања утицаја на политичке странке а самим тим и на Владу.

Колико је овакав став близак реалности процените сами.

ВЕК И ПО КРАГУЈЕВАЧКИХ ОРУЖАРА

Међу ауторима који проучавају прошлост Крагујевца укључујући и развој Фабрике оружја и њене Војнозанатлијске школе, видно место, заузима професор - др Живомир Спасић. То се посебно, односи на тематске целине у вези са оружарима; 150 година од почетка војне производње и истог протока времена од оснивања стручне школе.

Ви сте господине Спасићу, аутор великог броја научних радова из прошлости Крагујевца и његовог гравитационог подручја. Чиме сте се руководили при избору тих тема за основу Ваших научних истраживања?

Због улоге коју је играо у развоју Србије још од средњег века, а поглавито од почетка XIX века, Крагујевац је добио приоритет у мом научном истраживачком опусу. Због погодне локације и мисије у прошлости, а поглавито функције престонице Кнежевине Србије, ова урбана целина је пружила широке могућности за обраду значајних тематских целина. Утицај овога града рано је превазишао локалне оквире и вршио шири утицај на укупна државна кретања и на односе са суседима, што се посебно односи на век и по успешне егзистенције војне производње, која је била искључиво намењена за одбрану слободе и независности земље.

Каква је улога крагујевачке штампе у Ваших емпиријским и егзактним закључивањима?

Доносећи актуелну фактографију одређеног временског периода, штампа има значајну улогу као историјски извор. Отуда сам настојао да исту максимално искористим у својим истраживањима. То се подједнако односи на званичне "Новине србске", али и на читаву галерију листова и часописа који су излазили у овој средини. То је поглавито долазило до изражаја у другој половини XIX века за време покрета Светозара Марковића и почетком XX века - у периоду деловања Српске социјал-демократске партије. Наравно, садржај појединих листова мора се посматрати у критичком светлу, а поготово да се врши компарација са званичним, тј. архивским документима. На тај начин добија се реална слика о догађајима, појавама и личностима конкретног временског периода.

Каква је била улога листа "Радник" при Ваших истраживањима животних и радних услова радника Фабрике оружја?

Егзистенција листа "Радник" у Крагујевцу (1903-1914) означила је нову етапу у развоју српске журналистике. Овај лист посебну пажњу је посвећивао положају, условима рада и живота радника војне фабрике. У бројним чланцима тражени су адекватни хигијенски услови у фабричким радионицама, коректна зарада, решавање питања здравственог и пензионог осигурања радника, писано

освећивао положају, условима рада и живота радника војне фабрике. У бројним чланцима тражени су адекватни хигијенски услови у фабричким радионицама, коректна зарада, решавање питања здравственог и пензионог осигурања радника, писано је о штрајковима и бојкотима као облицима класне борбе и др. На тај начин "Радник" је вршио шири утицај на радничку класу Србије.

Да ли су мотиви рада и социјалне борбе радника Војне фабрике у довољној мери присутни у књижевности, односно у прози и поезији?

Приметно је мало радова из области књижевности о раду Фабрике оружја у Крагујевцу. Број прозних и поетских радова једва би могао да чини омању брошуру. Међу ауторима који су предначили у овој области треба поменути Ивана Ладајског, Драгана Обрадовића и Рајка Стојадиновића. У новије време појављује се екипа средњошколаца која за тему свога

књижевног стваралаштва узима проблематику војне производње. То је позитиван знак о повећаној улози књижевности у осветљавању важнијих етапа у војној производњи у овој средини.

Прошла 2003. година протекла, је у знаку значајног јубилеја Фабрике "Застава оружје", да ли су организоване манифестација биле примерене овом међашу?

Полазећи од ширег економског и друштвеног значаја једне специфичне производње, дуге век и по, овај јубилеј је прошао доста

нечујно, односно није добио адекватни третман у Крагујевцу, али и шире. Било је неопходно, упркос негативним последицама транзиције, учинити много више да се овај међаш пропрати и сачувају трајне одреднице, као основа за даљи развој ове индустријске гране. То важи како за органе ове фабрике, тако и за Скупштину града Крагујевца, али и за одговарајуће ресурсе српске државе.

Приметно је да Ваш научно-истраживачки рад има континуирани ток, без застоја и осцилација. На чему сада радите?

На основу архивских и других извора радим на обимној монографији под радним насловом Крагујевац у очима савременика. Реч је о намери да се сагледају важнији прилози домаћих и страних аутора о развоју ове урбане средине од појаве њеног имена 1476., године, па до наших дана. Дело је снабдевано белешкама о ауторима и илустровано је бројним факсимилима и фотографијама, тако да се добија реална слика о стасању једне средине и њеном успону у континуитету дугом преко пет векова.



Проф. др. Живомир Спасић, градитељ свеобухватне хронологије крагујевачке Војне фабрике са нашим сарадником